

WWW.TINATURK.ORG

TINA

2016 - SAYI/NUMBER: 6

Denizcilik Arkeolojisi Dergisi
Maritime Archaeology Periodical

TINA DENİZCİLİK ARKEOLOJİSİ DERGİSİ

TÜRKİYE SUALTI ARKEOLOJİSİ VAKFI'NIN SÜRELİ YAYINIDIR

TINA Denizcilik Arkeolojisi Dergisi, Haziran ve Aralık aylarında yılda iki kez yayınlanır. Yayınlanması istenen makalelerin en geç basım tarihinden 3 ay önce gönderilmiş olması gerekmektedir. TINA Denizcilik Arkeolojisi Dergisi, başta Anadolu kıyıları ve Akdeniz olmak üzere dünyanın her köşesinde gerçekleştirilen denizcilik arkeolojisi alanında yapılmış çalışmalara yer vermektedir.

SAHİBİ: TINA Türkiye Sualtı Arkeolojisi Vakfı

İMTİYAZ SAHİBİ: Hüsnü Oğuz Aydemir

SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ: Mehmet Bezdan

TINA Denizcilik Arkeolojisi Dergisi'nin izni olmadan, hiçbir bölümü kopya edilemez. Alıntı yapılması durumunda referans gösterilmelidir. Yazıların yasal sorumluluğu yazarına aittir.

TINA Denizcilik Arkeolojisi Dergisi'ne gönderilen makaleler bu cildin son sayfasında belirtilen formata uygun olduğu takdirde yayınlanacaktır.

TINA Denizcilik Arkeolojisi Dergisi'nin yeni sayılarında yayınlanması istenen makaleler için mail adresi: mehmetbezdan@gmail.com

ISSN:2149 - 0392

BASKI: Promat Basım Yayın AŞ
Orhangazi Mah, 1673 Sok, No: 34 Esenyurt, İstanbul
Tel: +90 212 622 63 63.

TINA

ADRES: Türkiye Sualtı Arkeolojisi Vakfı
Koç Üniversitesi, Anadolu Medeniyetleri
Araştırma Merkezi, İstiklal Caddesi No:181
34430 Beyoğlu / İstanbul

TELEFON: 0 212 393 61 30

FAX: 0 212 393 61 40

WEB: <http://www.tinaturk.org/>

İÇİNDEKİLER / INDEX

ARTICLES

- 10 Sveti Pavao Sığılığı: İznik Çinileri Taşıyan Bir Batık
IGOR MIHOLJEK, VESNA ZMAIC KRALJ
- 48 Küçükçekmece Göl Havzası Arkeolojik Kazılarında Yürütülen Amphora Çalışmaları
ÜLKÜ KARA
- 64 İznik Gölü Bazilika Kazıları - 2016
MUSTAFA ŞAHİN

NOTES

- 80 Bozburun Arkaik Dönem Terrakota Heykel
HARUN ÖZDAŞ, NİHAN KIZILDAĞ
- 84 İstanbul Üniversitesi Yenikapı Batıkları Projesi 2015-2016 Yılı Belgeleme ve Konservasyon Çalışmaları
UFUK KOCABAŞ, NAMIK KILIÇ
- 90 Antalya - Adrasan Doğu Roma Dönemi Tabak Batığı Kazısı - 2016
HAKAN ÖNİZ, HARUN ÖZDAŞ, MUSTAFA DEMİREL
- 96 INA - Bodrum Araştırma Merkezi 2016 Yılı Çalışmaları
TUĞBA EKMEKÇİ LITTLEFIELD
- 102 Hisarönü Tunç Çağı Batığı Kazısı, 2016 Sezonu
HARUN ÖZDAŞ, NİHAN KIZILDAĞ
- 108 Kaunos Leto Kutsal Alanı 2016 Çalışmaları
SERDAR AKERDEM
- 112 Luis Filipe Castro Söyleşisi
MEHMET BEZDAN
- 120 Tarihi Dalgıç Malzemeleri Yeni Evinde
- 128 Yenikapı Batıkları Projesine Ödül
- 129 10. Uluslararası Sualtı Araştırmaları Sempozyumu
SABİRCAN TİNİŞ
- 135 İskenderiye Uluslararası Deniz ve Sualtı Arkeolojisi Konferansı
NAMIK KILIÇ
- 137 Klastad Viking Gemisi Replika Projesi
EVREN TÜRKMENOĞLU, TANER GÜLER
- 142 III. Tarihi Eserleri Koruma ve Onarım Çalıştayı
UĞUR GENÇ

İZNİK GÖLÜ BAZİLİKA KAZILARI - 2016

LAKE İZNIK BASILICA EXCAVATIONS - 2016

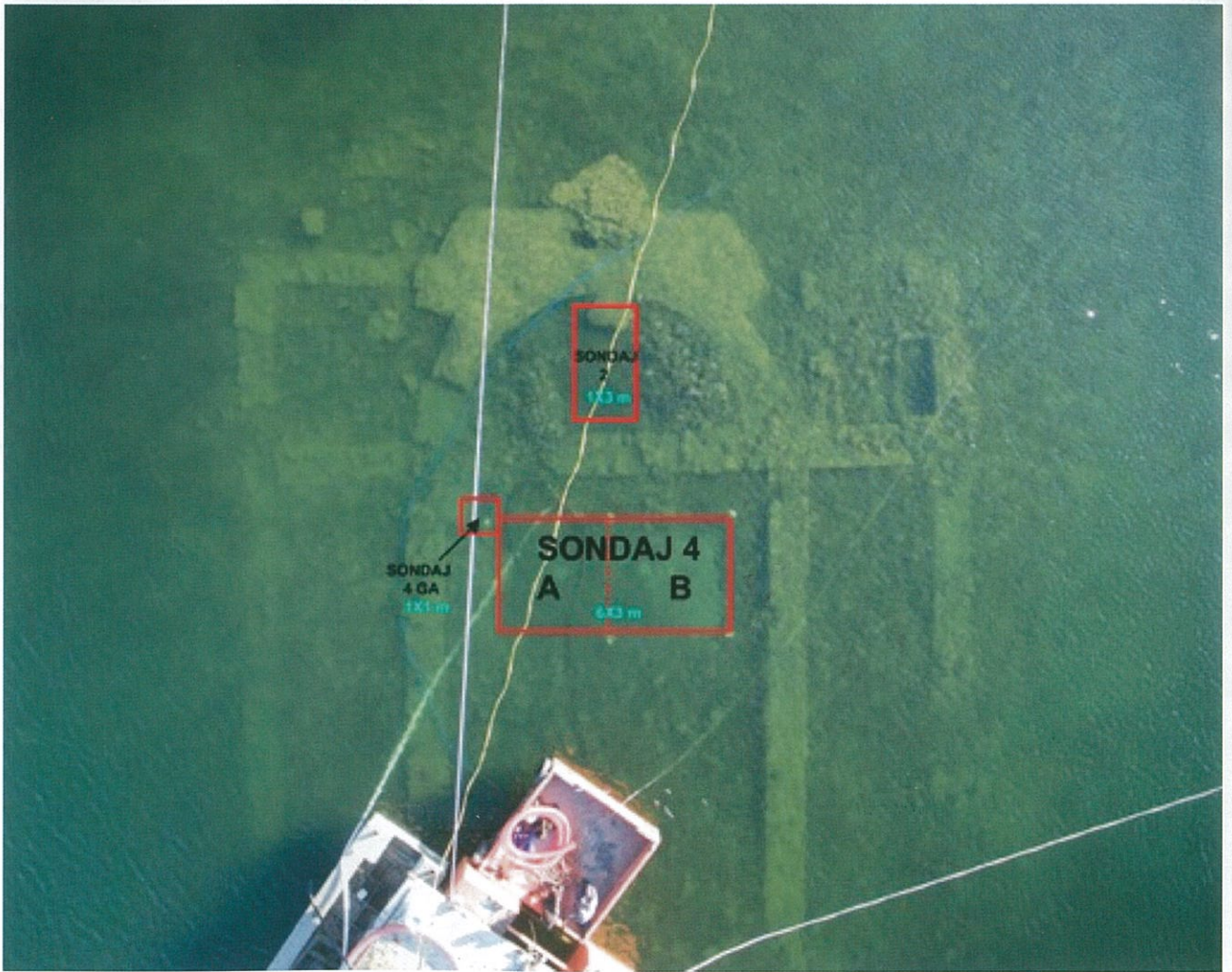

Fig. 1: 4a sondajı kazı alanı.

Fig. 1: Section of the sounding 4a in excavation area.

*Mustafa Şahin

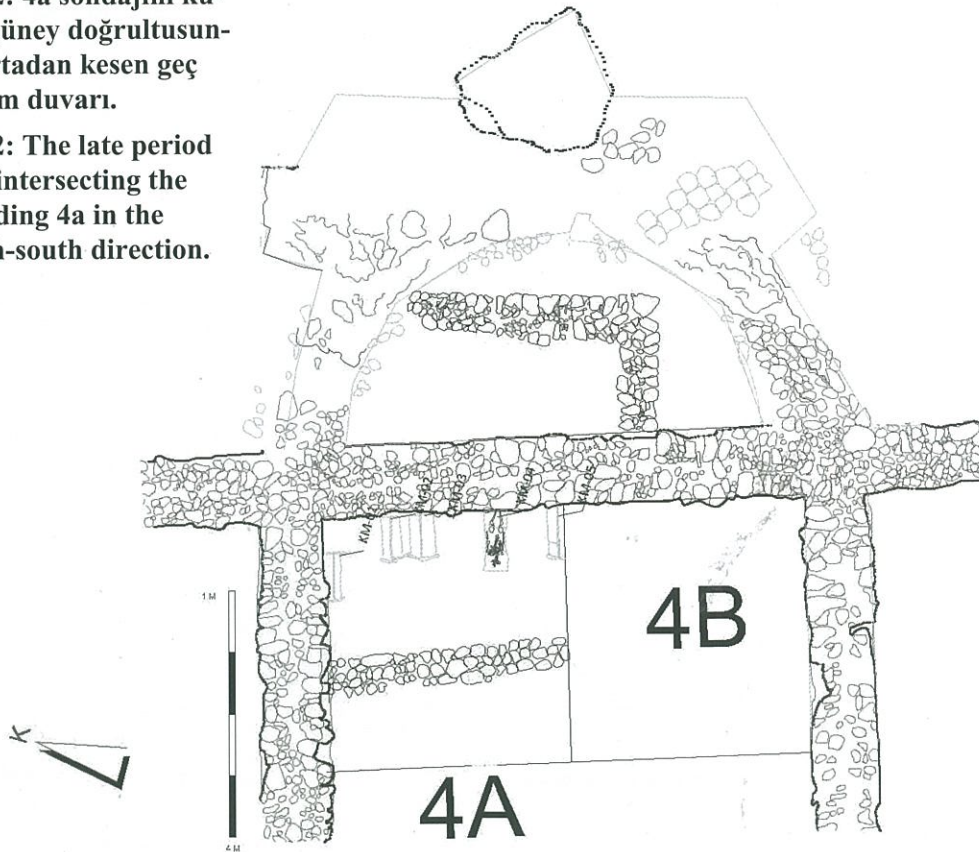
Bursa İli, İznik İlçesi, İznik Gölü'nde ilçe merkezinde kıydan yaklaşık 50 m açıktaki su altında bulunan bazilikal planlı yapı kalıntısında 2015 yılının son aylarına doğru başlayan sualtı kazıları ara verilmeden devam etmektedir. İznik Müze Müdürlüğü'nün başkanlığında, Bursa Büyükşehir Belediyesi'nin desteği ile sürdürülmekte olan kazılarda orta nefin doğusunda, bemanın önünde, 4 x 4 m ebatlarında açılan ilk sondaj çukurunda yaklaşık 2 m derinliğe kadar inilmiştir (Fig.

1). Açmanın tamamı önce - 1 m seviyesine kadar kazılmıştır. Daha sonra duvarların temel seviyesini bulabilmek amacıyla, nefin güney ve doğu duvarlarına bitişik olacak şekilde 2 x 2 m ölçülerinde küçültülmüş alanda sondaj kazılarına devam edilerek 1 m daha aşağı inilmiştir. Böylece duvar temellerinin alt koduna kadar inilmiştir.

Kazıların en ilginç buluntusu bemanın önünde doğu duvarı boyunca yan yana dizili şekilde yerleştirilen beş adet kiremit mezar olmuştur (Fig. 2).

Fig. 2: 4a sondajını kuzey-güney doğrultusunda ortadan kesen geç dönem duvarı.

Fig. 2: The late period wall intersecting the sounding 4a in the north-south direction.

*Prof. Dr. Mustafa Şahin, Uludağ Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, 16059 Görükle – Bursa.

*Prof. Dr. Mustafa Şahin, Department of Archaeology, Faculty of Science and Letters, Uludağ University 16059 Görükle – Bursa.

1 numaralı mezar (KM-01) nefin güney duvarına bitişik yerleştirilirken, KM-02 ve KM-03 numaralı mezarlar yan yana durmaktadırlar. KM-04 numaralı mezar ise farklı olarak bağımsız uzanmaktadır. KM-05 numaralı mezar açmanın kuzey sınırında kalmaktadır.

Mezarlardan, KM-05 dışında kalanların kazıları tamamlanarak, buluntular ile birlikte kaldırılmıştır. Mezarlar kiremitlerin çatki tekniği ile birleştirilmesi ile oluşturulmuştur. Bu nedenle kiremit çatki mezar olarak adlandırılmaktadırlar. İskeletler, KM-04 numaralı mezarda tam korunmuşken, diğerlerinde dağılmış şekilde bulunmuştur (Fig. 3-4).

KİREMİT MEZAR I

Kiremit çatki basit toprak mezarda gömü, kiremit plakalar ile döşenen zemin üzerinde batı-doğu yönünde uzanmaktadır (Fig. 5). Mezarı oluşturan kiremitlerin uzunluğu 72 cm, genişliği 27 cm ve cidar kalınlığı dört santimetredir.

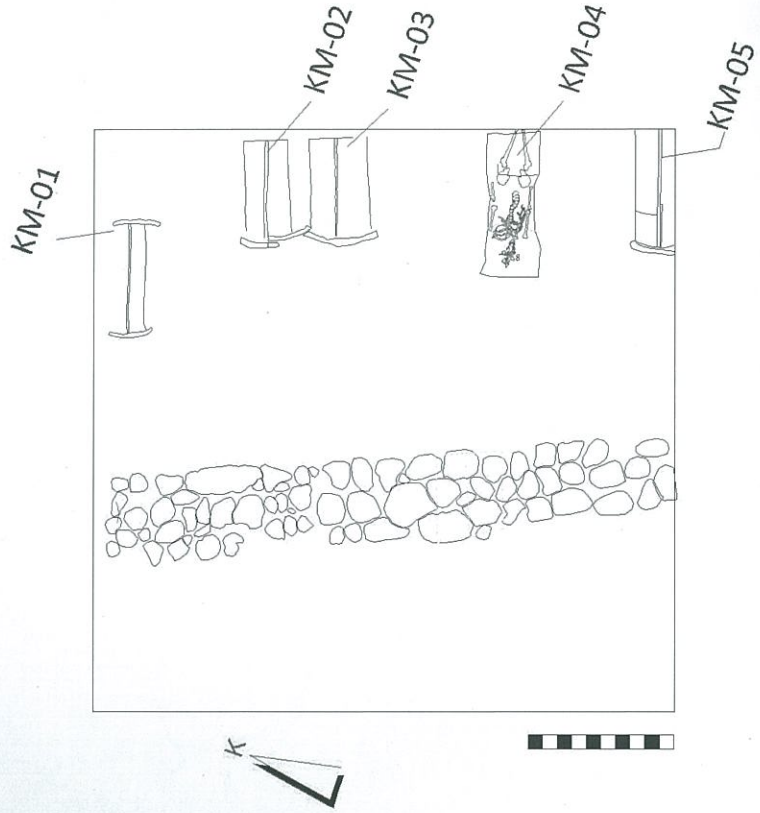

Fig. 3: 4a sondajında bulunan mezarların çizimleri.
Fig. 3: Drawings of the graves unearthed from sounding 4a.

The underwater excavations initiated in late 2015 for remains of a building in a basilica plan, that was discovered under the water about 50 m from shore in Lake İznik, District of İznik, Province of Bursa are still going on without any interruption. The excavations are carried out under the direction of the Directorate of İznik Museum by the support of the Bursa Metropolitan Municipality, and a depth of approximately 2 m has been reached in the first sounding, measuring 4x4 m, in front of the bema to the east of the central nave (Fig. 1). The entire trench was first excavated to the level of -1 m. Later, the excavations proceeded with soundings in a reduced area measuring 2 x 2 m in dimension adjacent to the southern and eastern walls of the nave, further lowering the trench for 1 m to reach to the foundation level. Consequently,

we could reach to the bottom level of the foundation.

The most interesting finds from the excavations were five tile graves lined up next to each other along the eastern wall in front of the bema (Fig. 2). The grave 1 (KM-01) is located adjacent to the southern wall of the nave while graves KM-02 and KM-03 stand side by side. Unlike others, the grave KM-04 stands alone. The grave KM-05 lies on the northern border of the trench.

Of these graves, all except KM-05 have been completely excavated, and removed along with the grave finds. The graves were constructed by combining tiles using the framing technique. That is why they are called tile framed grave. While the skeleton was well-preserved in grave KM-04, the ones in other graves were scattered around (Fig. 3-4).

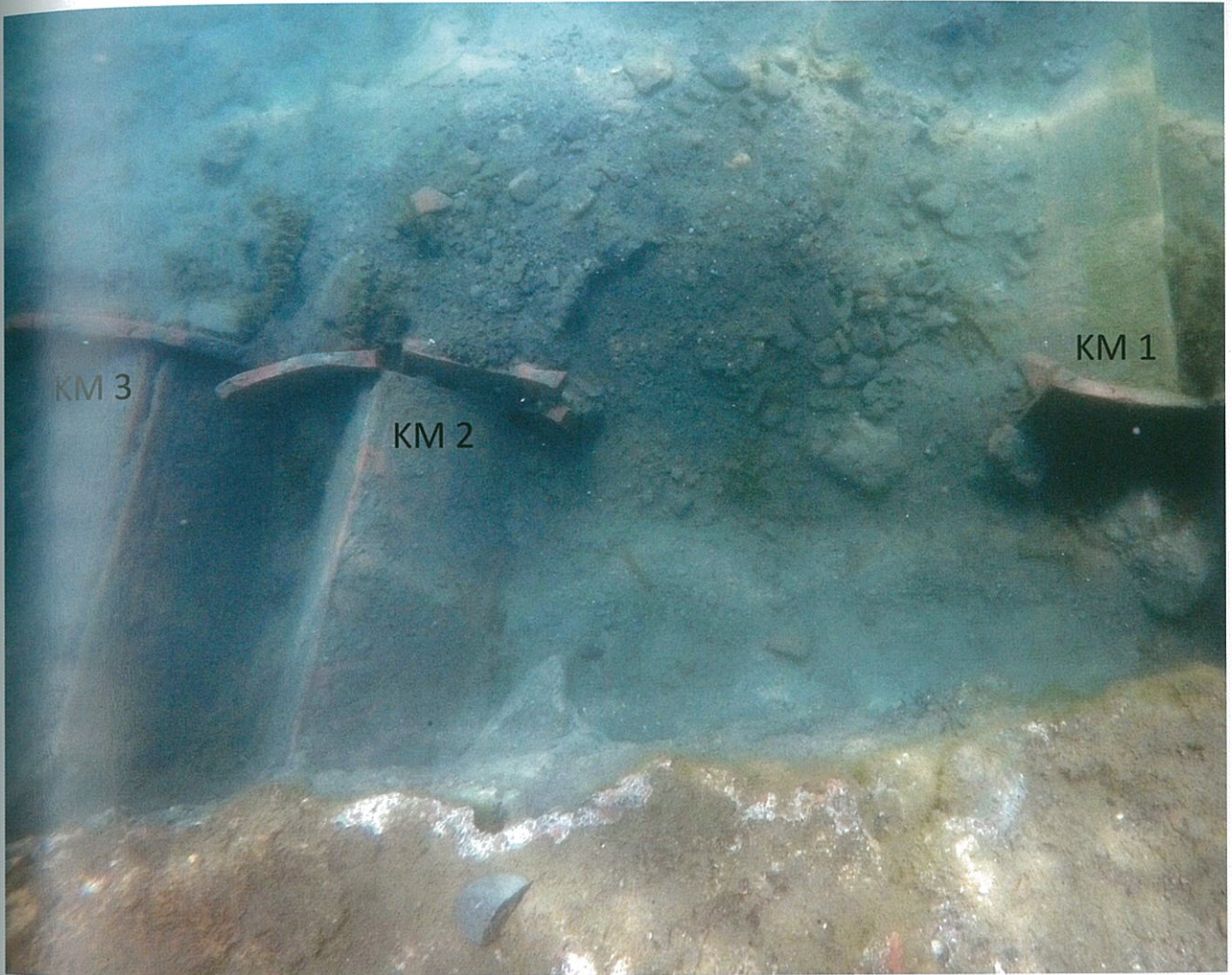

Fig. 4: 4a sondajında bulunan mezarların kazıları yapılmadan önceki durumları.

Fig. 4: Graves in situ in the sounding 4a before the excavation.

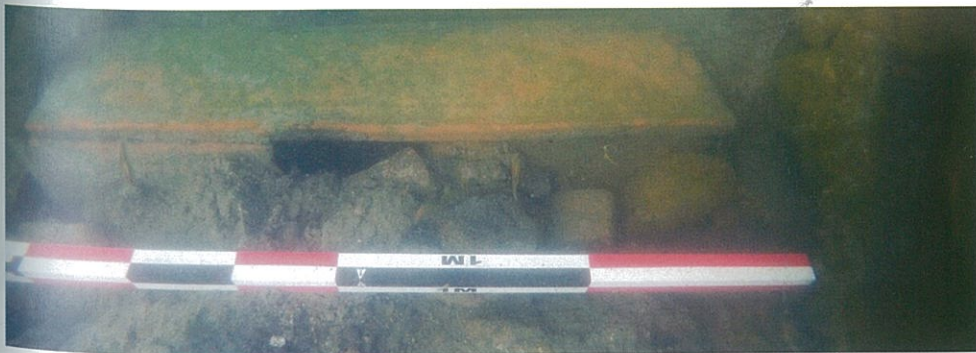

Fig. 5: KM 1 kapak kiremidi.

Fig. 5: Cover tile of KM 1.

TILE GRAVE 1

The burial in the tile framed simple earth grave lies in the west-east direction on a floor paved with tile plaques (Fig. 5). The tiles are 72 cm long, 27 cm wide and 4 cm thick.

Mezarın içinde bulunan kireç kemiklerin zarar görmesine neden olmuştur. Mezar içinde bulunan sert tabaka iskeleti tahrip etmiş, temizleme aşamasında ise harçla kaplı olan kemikler daha fazla bozulmalarına izin verilmeden kaldırılmıştır. Mezarda iki bireye ait iskelet bulunmakta olup bunlardan bir tanesi orta yaşlardaki bir erişkin, diğeri ise diş sürme zamanına göre beş yaşında (+/-16 ay) olmalıdır. Mezar buluntusu olarak etkili korozyona uğraması nedeniyle tarihlenemeyen iki adet sikke kayda geçirilmiştir.

KİREMİT MEZAR 2

Batı-doğu yönünde uzanan kiremit çatklı basit toprak mezar. Kiremitlerin uzunluğu 62 cm, genişliği 30 cm ve cidar kalınlığı dört santimetredir (Fig. 6). İyi durumdaki iskelet, kiremit plakalar ile döşenen zemin üzerine sırt üstü,

kolları vücuda paralel ve yapışık şekilde uzanmaktadır. Mezar, diş sürme zamanına göre yaklaşık bir buçuk yaşlarında bir bebeğe aittir. Mezar hediyesi olarak dönemi tespit edilemeyen bir adet sikke bulunmuştur.

KİREMİT MEZAR 3

Batı-doğu yönünde uzatılan kiremit çatklı basit toprak mezar, 66 cm uzunluğunda, 40 cm genişliğindedir. Kapak cidar kalınlığı dört santimetredir. İskelet, kiremit plakalar ile döşenen zemin üzerine sırt üstü, kolları vücuda paralel ve yapışık şekilde bulunmuştur. Mezar içerisinde birisi üç, diğeri bir yaşlarında iki farklı bebeğe ait iskelet tespit edilmiştir. Mezarın doğu ucu bema duvarının altında gibi durmaktadır (Fig. 7). Mezar hediyesi olarak bir adet sikke ve bir adet altın küpe bulunmuştur.

Fig. 6: KM 2 numaralı mezarın kazılmadan önceki durumu.

Fig. 6: Grave KM 2 in situ before excavations.

The bones were damaged by the limestone inside the grave. The hard layer in the grave destroyed the skeleton, and thus the bones covered with mortar were removed without further deterioration. The grave contains skeletons of two individuals; one should be an adult in middle age, while the other should be a five-year-old (+/-16 months) child. We recorded two coins that cannot be dated due to corrosion as grave finds.

TILE GRAVE 2

A tile framed simple earth grave lying in the west-east direction. The tiles are 62 cm long, 30 cm wide and 4 cm thick (Fig. 6). The well-preserved skeleton lies in supine position on the floor paved with tile plaques, arms being parallel with, and next to the

body. The grave belongs to a baby about one and half years old depending on the tooth eruption time. One coin from an unidentified period was found as grave gift.

TILE GRAVE 3

Lying in the west-east direction, the tile framed simple earthen grave measures 66 cm in length and 40 cm in width. The cover is 4 cm thick. The skeleton lies in supine position on the floor paved with tile plaques, arms being parallel with, and next to the body. We found skeletons of two children, a three-year-old, and a one year old. The eastern end of the grave seems to lie under the bema wall (Fig. 7). One coin and one golden earrings were found as grave gifts.

Fig. 7: KM 3 numaralı mezarın kazılmadan önceki durumu.

Fig. 7: Grave KM 3 in situ before excavations.

Fig. 8: KM 3 numaralı mezarda bulunan Valens Sikkesi.

Fig. 8: The Valens Coin recovered from Grave KM 3.

KAZI ENVANTER NO: NK-BZL16-N132

AE - Ağırlık: 1,5 gr, Çap: 1,4 mm

Öy: Sağa profilden, diademli imparator büstü. Büstün çevresinde “DNVALEN SPFAVG” (Antiochia) lejantı (**Fig. 8**).

Ay: Sağa profilden ayakta imparator betimi; sol elinde kalkan, sağında ise esirin başını tutmaktadır. Betimin çevresinde “GLORIARO MANORVM” “ROMA’NIN ŞANI” lejantı.

Referans: RIC IX, Constantinople 16 (b). ŞAHİN 2016, 78.
Dönemi: Valens Dönemi (M.S. 364-378)

KAZI ENVANTER NO: NK-BZL16-TS1

AU, 1,7 gr, Çap: 1,3 mm

İyi durumda korunan altın küpe, dairesel forma sahip olup üzerinde süsleme olarak kare şeklinde doğal bir taş (boncuk) bulunmaktadır (**Fig. 9**).

Dönemi: ?

Fig. 9: KM 3 numaralı mezarda bulunan altın küpe.

Fig. 9: The golden earring recovered from grave KM 3.

EXCAVATION INVENTORY NO:

NK-BZL16-N132

AE - Weight: 1,5 gr, Diameter: 1,4 mm

Obverse: Bust of Valens, diademed, right. The legend around the bust reads “DNVALEN SPFAVG” (Antiochia) (**Fig. 8**).

Reverse: Depiction of Valens standing, right; holding shield in left hand, and head of a slave in right hand. The legend around the depiction reads “GLORIA ROMANORVM” “GLORY OF THE ROMANS”.

Reference: RIC IX, Constantinople 16 (b). ŞAHİN 2016, 78.

Period: Emperor Valens (364-378 AD)

EXCAVATION INVENTORY NO:

NK-BZL16-TS1

AU, 1,7 gr, Diameter: 1,3 mm

Well-preserved golden earring has a circular form, decorated with a square natural stone (bead) (**Fig. 9**).

Period:?

KİREMİT MEZAR 4

Bağımsız şekilde duran kiremit çatki mezar, diğerleri gibi batı-doğu yönde uzanmaktadır. Mezarın ölçülebilir uzunluğu 99 santimetre genişliği ise 40 santimetredir. Mezarın çatki kiremitlerinin çökmesi iskeleti önemli ölçüde korumuştur (Fig. 10).

İskelet, kiremit plakalar ile döşenen zeminin üzerine sırt üstü ve kolları vücuda yapışık şekilde durmaktadır (Fig. 11).

Mezarın doğu ucu apsis ile bemaı ayıran duvarın altına doğru ilerlemektedir. Bu nedenle iskeletin tibia (kaval), fibula (iğne), patella (diz kapağı), tarsal (ayak bilek kemikleri), metatarsal (ayak tarak kemikleri) ve phalanx (parmaklar) kemiklerine ulaşılammıştır (Fig. 12). Korunduğu şekli ile mezar erişkin bir erkek bireye aittir. Mezar hediyesi olarak üç adet sikke bulunmuştur; bunlardan bir tanesi okunamayacak kadar korozyona uğramıştır.

TILE GRAVE 4

Standing independently, this tile framed grave lies in the west-east direction like others. The measureable length of the grave is 99 cm, and the width is 40 cm. The skeleton has been preserved to a great extent, due to collapse of the framing tile of the grave (Fig. 10).

The skeleton lies in supine position on the floor paved with tile plaques, arms being next to the body (Fig. 11).

The eastern end of the grave extends under the wall that separates the apse from the bema. For this reason, tibia, fibula, patella, tarsal, metatarsal and phalanges of the skeleton remained inaccessible (Fig. 12). As understood from the preserved parts, it belongs to a man. Three coins were found as grave gifts; one of them has been so corroded that the legend is not possible to read.

Fig. 10: KM 4 numaralı mezarın kapağı.
Fig. 10: The cover of Grave KM 4.

Fig. 11: KM 4 numaralı mezarda,
kiremit zemin üzerindeki iskelet.
Fig. 11: The skeleton on the floor of Grave KM 4.

Fig. 12: KM 4 numaralı mezar açıldıktan sonra.

Fig. 12: Grave KM 4 in situ.

KAZI ENVANTER NO: NK-BZL16-N113

AE - Ağırlık: 1,7 gr, Çap: 1,7 mm

Ö.y.: Sağa profilden diademli imparator büstü (Fig. 13).

Ay.: Cepheden ayakta, sağ yanında esir ile imparator; sağına doğru bakmakta, sol elinde kalkan, sağında esirin saçları. Betim çevresinde [GLORIARO MANORVM] [ROMA'NIN ŞANI] lejantı.

Referans: <http://www.tesorillo.com/aes/042/042i.htm>. - ŞAHİN 2016, 77.

Dönemi: Valens Dönemi (M.S. 364-378)

KAZI ENVANTER NO: NK-BZL16-N114

AE - Ağırlık: 2,2 gr, Çap: 1,7 mm

Ö.y.: Sağa profilden diademli imparator büstü. Portrenin çevresinde [DNVALENTINIANVSPF AVG] lejantı (Fig. 14).

A.y.: Cepheden, taht üzerine oturur şekilde betimlenmiş olan Tanrıça Roma; sağ elinde globus, sol elinde ise asa tutmakta. Betimin çevresinde [CONCOR DIAAVGGG] lejantı.

Referans: <http://www.tesorillo.com/aes/008/008i.htm>.

Dönemi: II. Valentinianus Dönemi (M.S. 378-383)

Orta nefin güneydoğusunda, bemanın önünde yer alan 4a sondajında sualtı kazıları 2015 yılında kısmen başlamış ve 2016 yılında tamamlanmıştır.

Fig. 13: KM 4 numaralı mezarda bulunan Valens Sikkesi.

Fig. 13: The Valens Coin recovered from Grave KM 4.

Fig. 14: KM 4 numaralı mezarda bulunan Valentinianus Sikkesi.
Fig. 14: The Valentinian Coin recovered from Grave KM 4.

İnilen derinlik, mevcut yapı duvarının yaklaşık 50 cm daha aşağısıdır. Diğer bir ifade ile temelin altına kadar inilmiştir. Sondaj kazısında zemin olabilecek mozaik veya taş bir kaplamaya rastlanmamıştır. Bu durum yapının, en azından orta nefinde, zemininde sıkıştırılmış toprak veya ahşap bir kaplama olabileceğini düşündürmektedir.

Sondaj kazısının en ilginç buluntusu açma içerisinde yer alan beş adet mezardır (Fig. 15). Bunlardan KM-05 numaralı mezarda, sondaj sınırının içerisinde kaldığı için, henüz kazı yapılamamıştır. Diğer dört mezar tamamen açılarak buluntuları ile birlikte kazı deposuna taşınmıştır.

Bazilikal planlı olması, doğu-batı istikametinde uzanması, doğusunda apsis yer alması gibi nedenlerle kilise olduğunu düşündüğümüz¹ yapının içerisinde mezarlara karşılaşmamız beklenen bir sonuçtu (Fig. 16). Benzer şekilde 2015 yılında yaptığımız yüzey araştırmasında da yapının çevresinde mezarlara rastladığımız daha önce rapor edilmişti². İlk raporlarımızdaki düşüncemiz, yapının herhangi bir şekilde yıkılmasından son-

ra, alanın kutsallığının devam ettiği ve bundan dolayı kilise ve çevresinin mezar kilise olarak kullanımını sürdürdüğü yönündeydi³.

Ancak 2016 yılında kazısı tamamlanan KM-04 numaralı mezar, bir bölümünün mevcut yapının temel duvarının içine girmesi nedeniyle, bu önerimizi tartışılır duruma getirmiştir (Fig. 17). Mezarın bir bölümünün temel duvarının altında veya içinde bulunması, mezarların bazilikal planlı yapının yıkılmasından sonra üzerine yapılmadığını, bilakis bazilikal planlı yapının mezarların üzerine inşa edildiğini düşündürmeye başlamıştır. (Fig. 18)

Mezarlarda sikke bulunması tarihleme konusunda büyük bir avantaj sağlamaktadır. Sikkelere göre mezarlar Valens (M.S. 364-378) ve II. Valentinianus Dönemlerine (M.S. 378-383), diğer bir ifade ile M.S. 4. yüzyılın 3. çeyreğine aittir. Bu durumda İznik Gölü'nde su altında bulunan yapı kalıntısı, düşündüğümüzün aksine, ilk olarak geç 4. - erken 5. yüzyılda mı inşa edildi? Devam eden kazılarda bu önemli soruya yanıt bulabilecek daha fazla belge aranmaya devam edilecektir.

¹ ŞAHİN 2015, 44 vd.

² ŞAHİN 2015, 38 vd. Fig. 5 vd.

³ Bazilika içine ve etrafına gömü yapmak Hıristiyanlık dininde karşılaşılan bir durumdur. Örnek olarak bkz. Girit Eleutherna Bazilikası (BOURBOU 2010, 31 fig. 1.4) veya Girit Zoodochos Pigi Kilisesi.

Fig. 15: KM 4 numaralı mezarda iskeletin kazısı.

Fig. 15: Skeleton excavation in Grave KM 4.

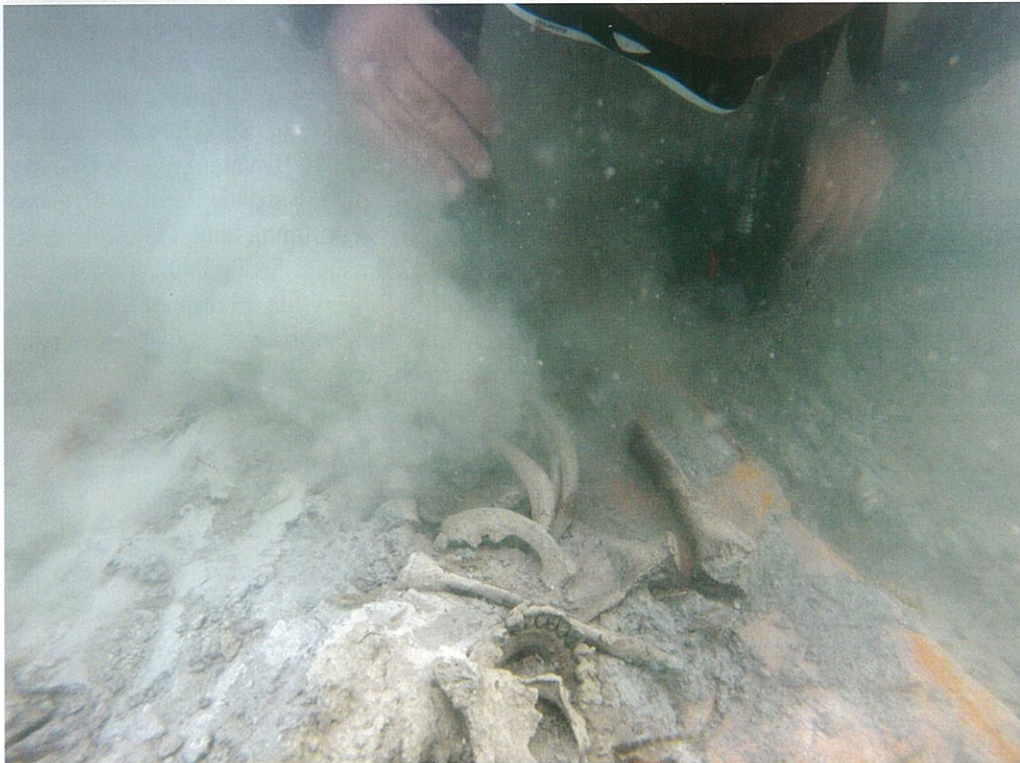

Fig. 16: KM 4 numaralı mezarda iskeletin kazısı.

Fig. 16: Skeleton excavation in Grave KM 4.

Fig. 17: Temel duvarının içine doğru ilerleyen mezar kalıntısı.

Fig. 17: The grave remains extending into the foundation wall.

EXCAVATION INVENTORY NO: NK-BZL16-N113
AE - Weight: 1,7 gr, Diameter: 1,7 mm
Obverse: Bust of Valens, diademed, right (**Fig. 13**).

Reverse: Emperor standing, with a captive on the right; head right, holding shield in left hand, and dragging a captive by the hair in right hand. The legend around the depiction reads [GLORIA ROMANORVM] "GLORY OF THE ROMANS".

Reference: <http://www.tesorillo.com/aes/042/042i.htm>.
- ŞAHİN 2016, 77.

Period: Emperor Valens (364-378 AD)

EXCAVATION INVENTORY NO: NK-BZL16-N114
AE - Weight: 2,2 gr, Diameter: 1,7 mm

Obverse: Bust of Valentinian, diademed, right. The legend around the portrait reads [DNVALENTINIANVSPF AVG] (**Fig. 14**).

Reverse: The city goddess, Roma facing, on throne; holding globe in right hand, and wand in left hand. The legend around the depiction reads [CONCOR DIAAVGGG].

Reference: <http://www.tesorillo.com/aes/008/008i.htm>.

Period: Emperor Valentinian II (378-383 AD)

The underwater excavations started partly in 2015 in

sounding 4a in front of the bema to the southeast of the central nave, and completed in 2016. The depth reached is 50 cm lower than the existing building wall. In other words, the bottom of the foundation has been already reached. The sounding excavation didn't yield any floor mosaic or stone paving. It suggests that the floor of the building was probably of compacted earth or wood, at least in the central nave.

The most interesting find of the sounding excavation was the five graves, which were unearthed in the trench (**Fig. 15**). Of these graves, grave KM-05 has not been excavated yet, since it is in the border of the sounding. Other four graves were completely excavated, and removed to the storage area along with the grave finds.

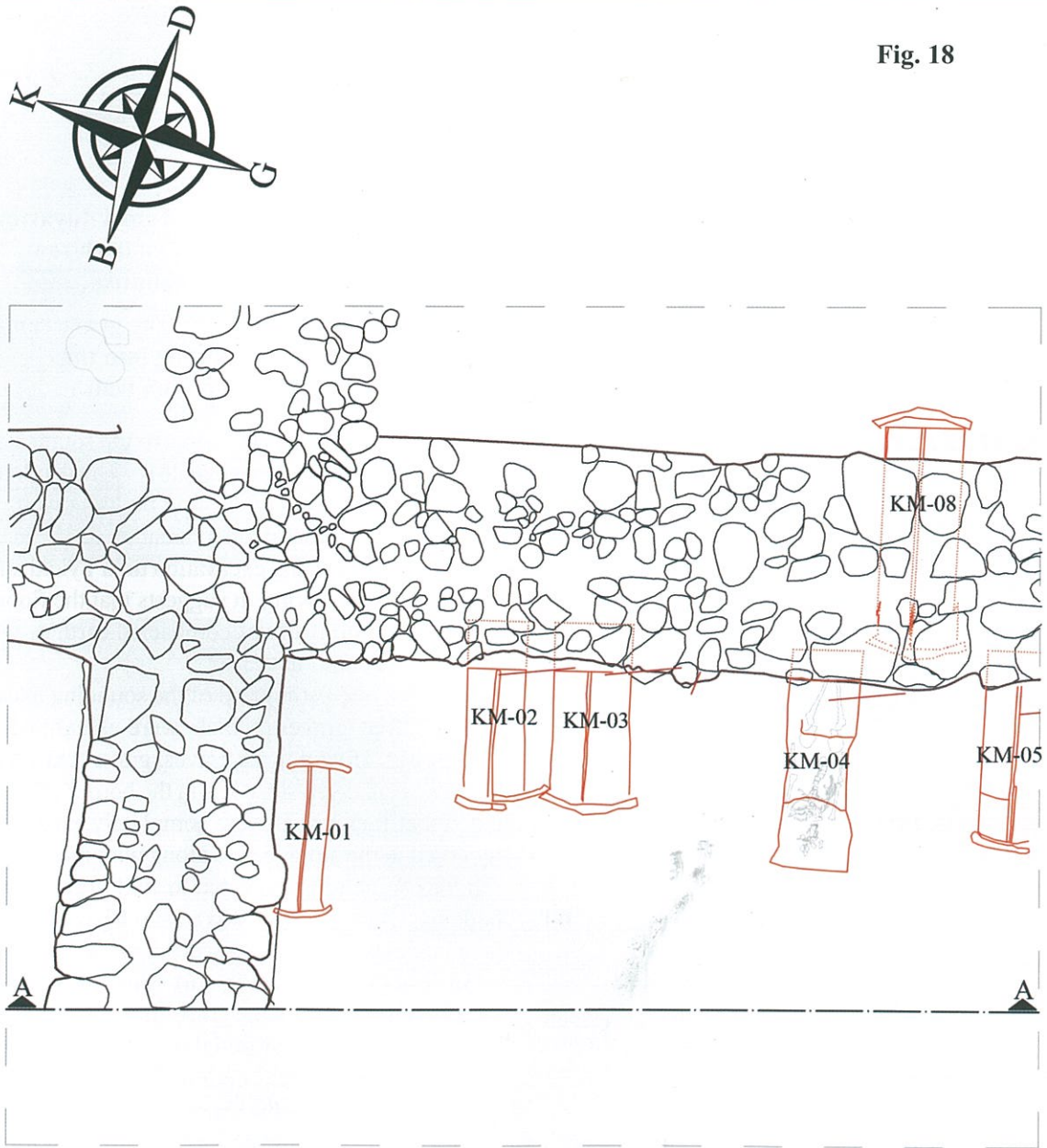
It was something expected to find graves inside the building, which possibly was a church based on its basilica plan, extension in east-west direction and presence of an apse to the east¹ (**Fig. 16**). Similarly, we had previously reported about the graves during the survey conducted in 2015.² In our initial reports, we assumed that the sanctity of the area continued following collapse of the building, and thus the church and its surrounding area should have been used as a graveyard church³.

¹ ŞAHİN 2015, 44 vd.

² ŞAHİN 2015, 38 vd. Fig. 5 vd.

³ It is common to have burials in and around a basilica in Christianity. For examples, please see Eleutherna Basilica, Crete (BOURBOU 2010, 31 fig. 1.4) or the Church of Zoodochos Pigi, Crete.

Fig. 18

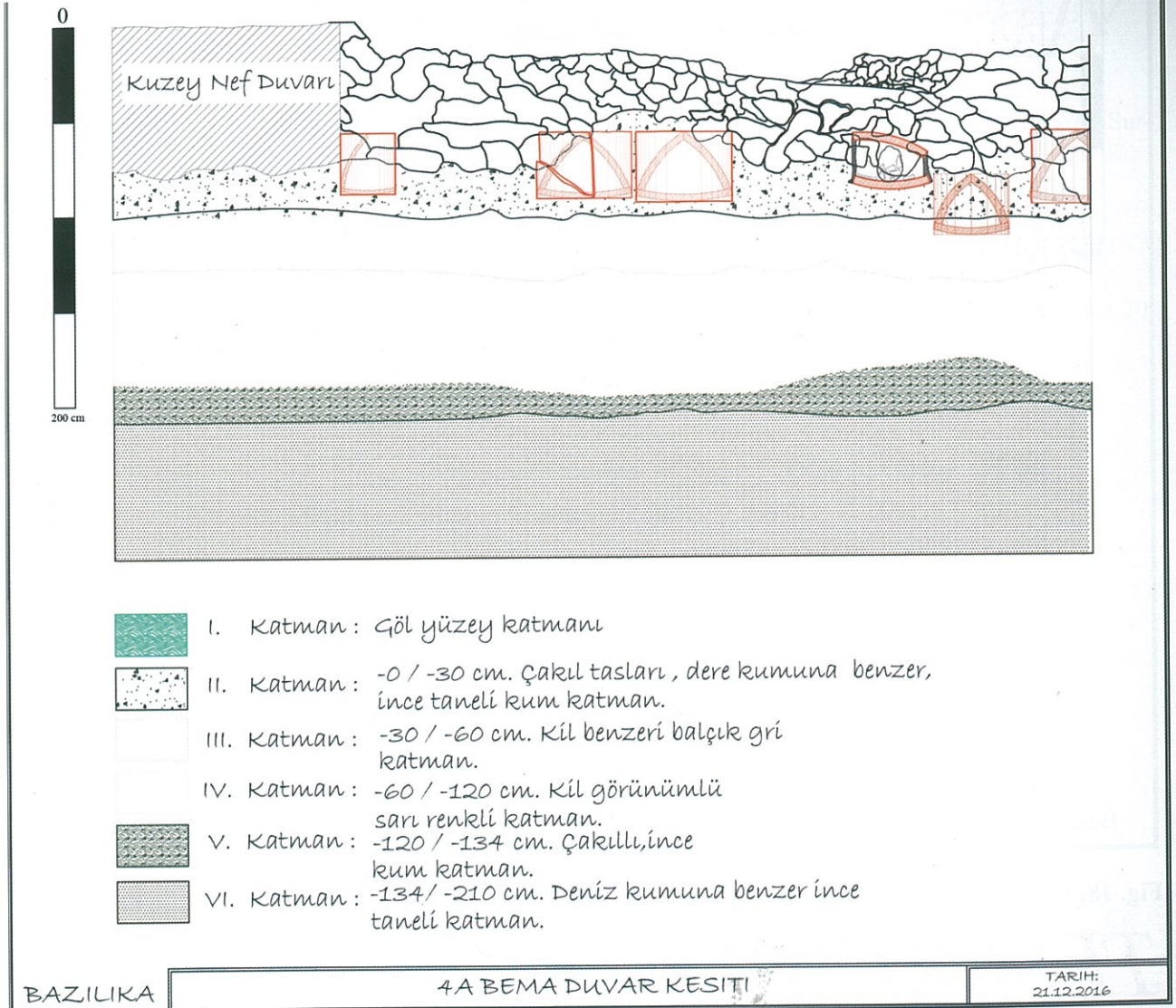

Fig. 18: Mezarların kesit görünüşleri.

However, Grave KM-04, which was completely excavated in 2016, made our assumption highly questionable since a portion of the grave extended into the foundation wall of the existing building (Fig. 17). It suggests that the graves might have not been constructed after collapse of the building in a basilica plan, rather the building in a basilica plan might have been constructed on top of these graves (Fig. 18).

Recovery of coins from the graves has provided a great

opportunity for dating. Based on these coins, the graves are from the Periods of Emperor Valens (364-378 AD) and Emperor Valentinian II (378-383 AD), i.e., the third quarter of the fourth century AD. In this case, unlike our assumptions, was the underwater building originally constructed during late 4th or early 5th century AD? Ongoing excavations will continue to seek further documentation to find answers to this important question.

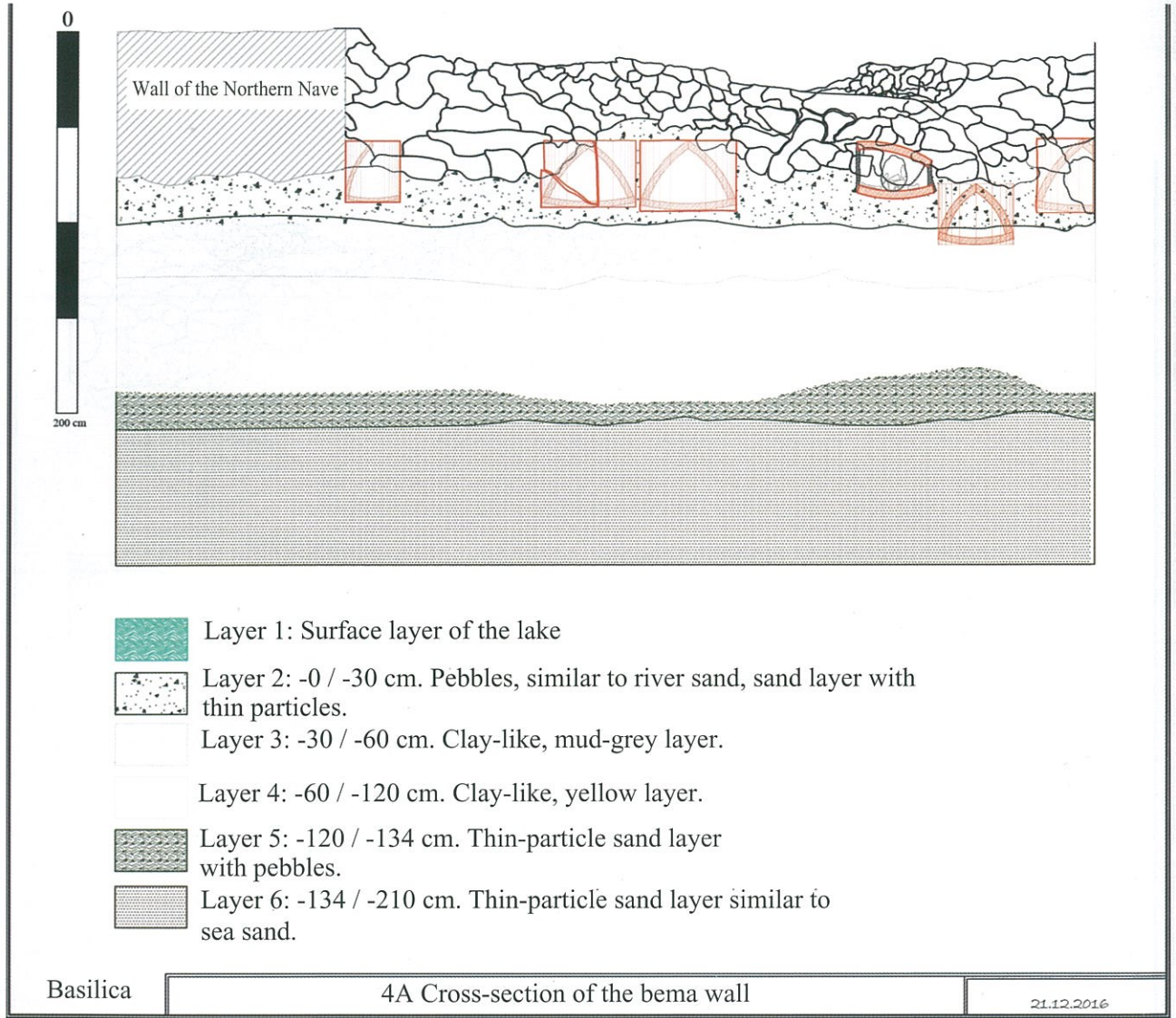

Fig. 18: Cross-section views of the graves.

TEŞEKKÜR

Sualtı kazıları Kültür ve Turizm Bakanlığı adına İznik Müze Müdürlüğü başkanlığında ve Bursa Büyükşehir Belediyesi'nin desteği ile sürdürülmektedir. Büyükşehir Belediyesi çalışanları adına Belediye

Başkanı Sayın Recep Altepe'ye ve Müze Müdürü Sayın Haydar Kalsen'e minnettarız. Ayrıca çizimlere ve sikke fotoğraflarının yayına hazırlanmasına yardımcı olan Semih Togan, Murat Akın ve Gurbet Kılınc'a teşekkür ederiz.

ACKNOWLEDGEMENTS

The underwater excavations are carried out under the direction of the Directorate of İznik Museum on behalf of the Ministry of Culture and Tourism, with the support of the Bursa Metropolitan Municipality. We are grateful to the Mayor Mr.

Recep Altepe and municipality staff and the Museum Director Mr. Haydar Kalsen. We also would like to extend our thanks to Semih Togan, Murat Akın and Gurbet Kılınc, who contributed to drawings and photography of coins for publication.

KAYNAKÇA - BIBLIOGRAPHY

- BOURBOU 2010 Bourbou, Chr., Health and Disease in the Byzantine Crete – 7th-12th centuries AD (Surrey 2010)
- RIC IX Mattingly, H., Sutherland, C. H. V. & Carson, R. A. G. The Roman Imperial Coinage. Volume IX. Valentinian I to Theodosius I. (London 1933).
- ŞAHİN 2015 Şahin, M., “İznik Gölü Bazilika Kalıntısı Sualtı Yüzey Araştırması – 2015”, TINA Denizcilik Arkeolojisi Dergisi 4, 2015, 32-51
- ŞAHİN 2016 Şahin, M., “İznik Gölü Bazilikası’nın Köle Tasvirli Sikkeleri”, Bursa’da Zaman 20, 2016, 76-79.